

Rutinbeskrivning

Hat, hot och våld mot förtroendevalda

1. Allmänt

Detta rutindokument beskriver Växjö kommuns övergripande och strategiska arbete med förtroendevaldas säkerhet och tydliggör hur en händelse som innefattar hat, hot och våld ska hanteras. Dokumentet hanterar otillåten påverkan inom ramen för hat, hot och våld.

För råd och information om förebyggande åtgärder och hantering av typsituationer se Säkerhetspolisens handbok [Personlig säkerhet](#) utgiven 2026. Finns även information på webben under politik och demokrati.

1.2. Avgränsning

Rutinbeskrivningen berör ej hantering av brott mot kommunanställd personal. För information angående detta se rutinbeskrivning "[Brottslig gärning mot personal](#)".

1.3. Bakgrund

BRÅ:s Rapport 2025:17 – PTU Politikernas trygghetsundersökning visar en tydlig och fortsatt ökande trend av hat, hot och våld riktat mot förtroendevalda. Utsattheten stiger år för år och når särskilt höga nivåer under valår.

Enligt rapporten uppgav 25,4 procent av de förtroendevalda att de under 2024 utsatts för någon form av händelse inom kategorierna *hot och trakasserier* eller *våld, skadegörelse och stöld*. Särskilt utsatta är yngre politiker samt de som är mer exponerade i offentligheten, exempelvis genom hög aktivitetsgrad i sociala medier, medial synlighet eller hög grad av igenkänning bland allmänheten.

När det gäller polisanmälningar visar statistiken på en relativt låg anmälningsgrad. Endast 16,5 procent av händelserna under 2024 ska ha anmälts. Här finns tydliga skillnader mellan kategorierna:

- 43,2 procent av händelserna som innefattade *våld, skadegörelse eller stöld* anmälades.
- Endast 13,7 procent av händelserna som rörde *hot och trakasserier* blev polisanmällda.

De vanligaste skälen till att inte anmäla var enligt rapporten att man inte trodde att en anmälan skulle leda till något, eller att händelsen upplevdes som en småsak eller som en del av uppdraget som förtroendevald.

1.4. Hat, hot och våld

Att förtroendevalda utsätts för hat, hot och våld på grund av sitt politiska uppdrag är ett hot mot det demokratiska systemet. Dels kan det bli svårare att rekrytera och behålla politiker, dels kan vårt öppna samhälle påverkas om för många skyddsåtgärder måste sättas in. Det kan även innebära att den demokratiska beslutsprocessen påverkas.

Otillåten påverkan är ett begrepp som handlar om påtryckningar vid myndighetsutövning. Begreppet innefattar handlingar som är direkt olagliga exempelvis hot, skadegörelse och misshandel men även andra typer av påtryckningar. Det kan röra sig om påverkansförsök, socialt tryck, spridning av viss information eller vissa former av trakasserier. Gemensamt för begreppet är att syftet är negativ påverkan på myndighetsutövning och beslutsfattande.

2. Förebyggande arbete

2.1. Förberedelser, information och utbildning

- Denna rutinbeskrivning ligger till grund för en koncerngemensam syn på hantering av ärenden som innefattar hat, hot och våld mot förtroendevalda.
- Åtgärdsstrappa (se punkt 6.) är en vägledning för säkerhet- och beredskaps interna arbete vid händelse.
- Spridning av utbildnings- och informationsmaterial ligger till grund för den enskildes agerande vid händelse.
- Bedömning av föreliggande risker baseras på omvärldsbevakning, samverkan med polis och översyn av tidigare sammanställda incidenter.
- Stöd och åtgärder av olika slag ges till berörda enligt punkten nedan vid förfrågan och vid uppmärksammat behov.
- Utbildnings- och informationsinsatser riktat till förtroendevalda ger en gemensam lägesbild och samsyn på begreppen hat, hot och våld. Dessa insatser erbjuds vid uppstart av valrörelse samt vid behov och på förfrågan.
- Inför uppstart av valrörelse hålls informationsmöten med förtroendevalda. Representant från Säkerhet- och beredskap på KLF tillsammans med polisen tydliggör sina respektive ansvarsområden i säkerhetsarbetet kring valrörelsen och kontaktvägar och rutiner förmedlas.

2.3. Avgränsning enligt Kommunallagen 4 kap 18 §

Tillägg i kommunallagen från 1 juli 2025.

Ett nytt tillägg i 4 kap. 18 a § stärker skyddet för vissa förtroendevalda och tydliggör kraven på kommuner och regioner. Bestämmelsen innebär att nödvändiga åtgärder ska

vidtas för att förebygga att förtroendevalda utsätts för ohälsa eller olycksfall till följd av hot och våld i sitt uppdrag.

Med vissa förtroendevalda avses enligt 2 § de som har uppdrag på heltid eller en betydande del av heltid (cirka 40 procent eller mer). I Växjö kommun görs en bedömning av vilka som omfattas utifrån nivån på fast arvode.

Förtroendevalda som omfattas av bestämmelsen i Kommunallagen (4 kap. 18 a §):

- Erbjuds säkerhetssamtal efter varje nytt val.
- Säkerhet- och beredskapsfunktionen inom KLF genomför en riskanalys.
- Lämpliga säkerhetsåtgärder vidtas vid behov utifrån genomförd analys.
- Har möjlighet till stöd vid incidenter och särskilda händelser.

Exempel på stödinsatser:

- Kamerabevakning
- Vaktarrondering
- Andra relevanta skyddsåtgärder

3. Övergripande arbetsrutin vid händelse

3.1. Kontaktvägar

Vid händelse ska samtliga förtroendevalda ta kontakt med partiets gruppleddare eller utpekad säkerhetsansvarig. Gruppleddaren eller den säkerhetsansvarige kan därefter kontakta säkerhetsfunktionen på KLF för stöd och rådgivning.

3.2. Agerande

Nedan beskrivet agerande är kommunicerat till förtroendevalda och gruppleddare/säkerhetsansvariga på förebyggande utbildnings- och informationsinsatser.

Utsatt person agerar utifrån situation¹ för att sedan göra polisanmälan och rapportera till partiets gruppleddare alt säkerhetsansvarig.

Partiernas gruppleddare har en samordnande och vidarebefordrande funktion för hat, hot och våld inom eget parti. Ärendet hanteras vidare av partiets säkerhetsansvarige². Vid polisanmälan (använd särskilt telefonnummer med tillhörande kod), poängtera att hoten uppstått på grund av rollen som förtroendevald samt begär åtkomstskydd för anmälan. Beviljas i vissa fall.

¹ Förslag på hanterande av typsituationer kommuniceras muntligen på förebyggande utbildnings- och informationsinsatser.

² Kan vara densamme som gruppleddaren

Gruppledaren alternativt partiets säkerhetsansvarige gör en incidentrapportering via [e-tjänst](#) och vid behov kontaktar Säkerhet- och beredskap för stöd och vägledning.

3.3. Hanterande

Vid kontakt med Säkerhet- och beredskap görs en första bedömning i allvarlighetsgrad. Beroende på allvarlighetsgrad vidtas åtgärder enligt fastställd åtgärdstrappa efter initial dialog med polis och/eller upphandlat säkerhetsföretag.

Säkerhet- och beredskap har en egen sammanställning av ärenden i syfte att få en övergripande lägesbild samt för åtgärdsplanering och riskbedömning.

4. Polisanmälan, förundersökning och rättegång

4.1. Sekretess och anonymitet

- Polisanmälan är offentlig men kan ges åtkomstskydd i vissa fall³
- Du kan inte vara anonym som målsägande eller vittne
- Alla förundersökningar är under förundersökningssekretess men blir offentlig handling när åtal väckts

4.2. Polisanmälan

- **Ring 112 (eller nyttja överfallslarm) vid akuta situationer.**
- Dokumentera händelseförloppet. Detta kan bifogas polisanmälan. Beskriv förloppet detaljerat och tänk på hur du formulerar dig då det sannolikt kan komma att ingå som underlag i polisutredningen
- Polismyndigheten har ett **särskilt telefonnummer för förtroendevalda** för att underlätta polisanmälan och ge rådgivning vid hot, skadegörelse eller andra brott som sker i samband med förtroendeuppdraget. Polisen ser allvarligt på dessa brott och uppmanar därför till att alltid anmäla eller ta kontakt för vägledning. Särskilt nummer med kod finns hos gruppledare/säkerhetsansvarig.
- Som målsägande kan du ansöka om målsägandebiträde⁴
- **Begär och notera alltid K-nummer** (polisens diarienummer för anmälan)

Inför polisanmälan förbered följande:

- **Tid:** Datum och tidpunkt för det inträffade
- **Plats:** Adressuppgift, dvs. var det inträffade

³ Begär alltid åtkomstskydd som förtroendevald. Beviljas i särskilt känsliga ärenden.

⁴ En juridiskt utbildad person som tillvaratar målsägandens intressen, exempelvis skadeståndsanspråk

- **Anmälare:** Respektive parti⁵, gruppleddare som kontaktperson
- **Målsägande:** Utsatt person, adress till kommunhuset
- **Vittnen:** Person/personer som på något sätt kan styrka någon del/hela av händelseförloppet. Kan inte vara anonyma och har skyldighet att vittna.
- **Gärningsman:** Personuppgifter på den som är misstänkt för brottet (om detta är känt vid anmälningstillfället).
- **Övriga uppgifter:** Uppgifter om eventuell bevisning så som övervakningsfilm, bilder, ljudfil eller andra uppgifter som styrker händelseförloppet.

När polisen får in en anmälan görs en initial bedömning om det finns tillräckligt underlag för att inleda en förundersökning (brottsutredning).

4.3 Förundersökning

- Gruppleddaren / partiets säkerhetsansvarige håller sig uppdaterad om var i rättsprocessen förundersökningen befinner sig och håller den utsatte informerad om detta.

Även om förundersökningen läggs ner är det ändå av stor vikt att anmäla varje brott. Det är viktigt att vi tydligt markerar att vi inte accepterar hat, hot och våld i Växjö kommunkoncern.

4.4 Rättegång

- Juridiska avdelningen eller säkerhetsombud på respektive förvaltning eller bolag kan ge den utsatte information om hur en rättegång går till. Information om rättegång och polisutredning finns hos [Brottsoffermyndigheten](#). Lokala [Brottsofferjouren](#) kan också ge samtalsstöd och praktisk rådgivning till brottsutsatta.
- Gruppleddaren / partiets säkerhetsansvarige följer med fördel med den utsatte till rättegången.

5. Uppföljning och utvärdering

Säkerhet- och beredskap följer upp och utvärderar vid behov hantering och åtgärder i syfte att undersöka om dessa nått önskad effekt och uppmärksamma eventuellt utbildnings- och informationsbehov. Detta tas med i planeringen av fortlöpande förebyggande arbete.

⁵ Önskvärt att respektive parti står bakom anmälan, dels för att visa sitt stöd, dels för att statistik hos polisen ska bli rätt. Gruppleddaren kan med fördel stå som kontaktperson till anmälan

6. Åtgärdstrappa

För att stegvis kunna eskalera hanteringen av en händelse finns en åtgärdstrappa i ett antal steg. Åtgärdstrappan är ingen checklista utan ska ses som ett stöd för beslutsfattande och kan ge hänvisning till vilka åtgärdstyper som bör vidtas i olika situationer. Åtgärdstrappan är intern och hanteras av säkerhet- och beredskap.